Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD

UITGAVE VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND IN NEDERLAND

21e Jrg. 23 AUG. No. 34 1940

REDACTIE-ADRES: DRIFT 10 - UTRECHT | ABONNEMENT FRANCO PER POST F 3,00 PER JAAR | ADMINISTRATIE: ONDIEP 6 - UTRECHT

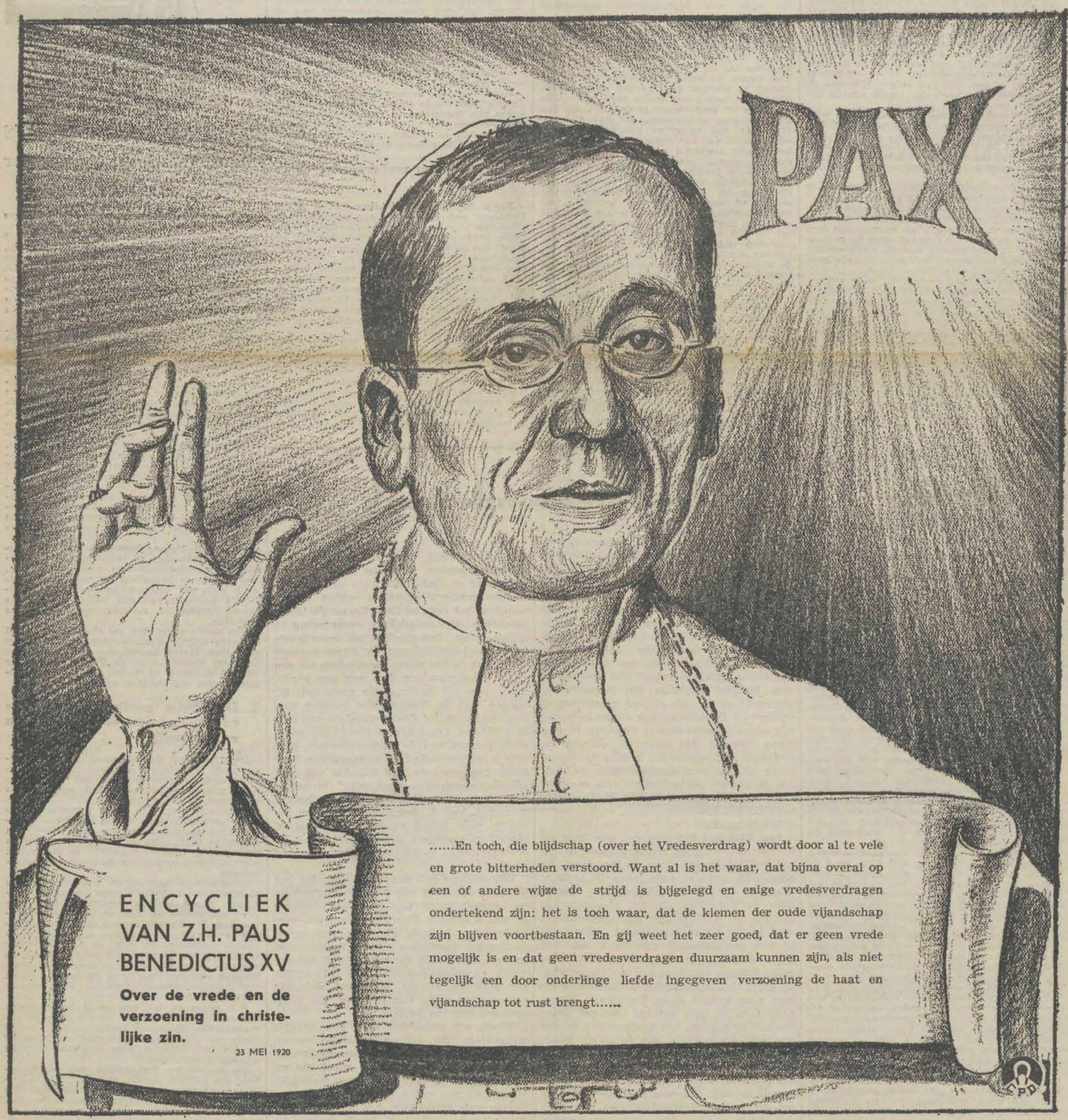

Als de wereld eens geluisterd had....

KRONIEK

1. Ontslag van arbeiders

Zoals men weet bestaan er nog altijd meningsverschillen tussen ambtelijke instanties over de vraag of ontslagen arbeiders over 't tijdvak van 10 Mei tot 11 Juni recht hebben op loon dan wel op steun.

Op 10 Mei zijn de vijandelijkheden uitgebroken en op 11 Juni is verschenen de verordening, waarbij bepaald werd, dat geen arbeiders mochten worden ontslagen zonder vergunning van den directeur-generaal van de arbeid. Na het verschijnen van deze verordening hebben vele ontslagen arbeiders zich weer bij hun patroons aangemeld en zijn door hen weer in dienst genomen, soms in afwachting van de aangevraagde vergunning tot ontslag. De vraag rees nu of de arbeider over de periode, waarin hij ontslagen was, recht op loon had, op een uitkering uit een werklozenkas of op steun.

Gedateerd 12 Augustus is er van het departement van Sociale Zaken een circulaire uitgegaan aan de besturen van de gesubsidieerde verenigingen met werklozenkas, waarin deze moeilijkheid definitief wordt opgelost. Het departement stelt zich op het standpunt, dat reeds door het college van rijksbemiddelaars werd verdedigd, namelijk dat de ontslagen moeten worden teruggenomen, maar dat zij in geen geval nietig zijn verklaard.

Het departement van Sociale Zaken deelt dan ook mee, dat ten aanzien van het tijdvak van 10 Mei tot 11 Juni op den werkgever geen verplichting rust om loon te betalen. Het is hierbij onverschillig of de werkgever achteraf al dan niet een vergunning van de arbeidsinspectie heeft gekregen om de betrokken arbeiders te ontslaan.

Er behoeft dus geen kasuitkering te worden teruggestort over het tijdvak van 10 Mei tot 11 Juni en bovendien niet over een tijdvak na 11 Juni, indien de arbeidsinspectie de vergunning tot ontslag heeft verleend op een daartoe vóór 1 Juli gedaan verzoek van den werkgever.

Aangezien de departementale instanties in deze één lijn trekken, mag worden aangenomen, dat dezelfde maatregelen genomen zullen worden ten aanzien van de steunuitkeringen en dat er dus geen sprake van kan zijn, dat arbeiders hun steun over de periode 10 Mei—11 Juni zouden moeten terugbetalen. Anderzijds kunnen zij over deze periode geen recht op hun doen gelden.

De Nederlandse vereniging voor armenzorg en weldadigheid heeft doen nagaan, of een instelling van weldadigheid en in het algemeen een instelling of lichaam met een ideëel of philantropisch doel werknemers mag ontslaan zonder voorafgaande goedkeuring van den directeur-generaal van de arbeid.

Dit is geoorloofd. De beperkingen, waaraan het ontslag ingevolge het uitvoeringsbesluit van den secretaris-generaal van Sociale Zaken is onderworpen, geldt slechts voor „leiders van ondernemingen" (Gewerbebetrieben). In het algemeen ligt het criterium voor „ondernemingen" in de werkzaamheid op het gebied van handel of nijverheid en in het oogmerk om winst te maken. Instellingen van weldadigheid e.d. vallen niet onder deze bepalingen.

2. Werk in Duitsland

Aan de gemeentebesturen is het volgende schrijven gericht, dat wij hier volledig weergeven:

DEPARTEMENT VAN SOCIALE ZAKEN

Vervolg op schrijven van 25 Juni 1940, no. 732 A.B., Afd. W.V. en A.B.
Betreffende het werken van Nederlandse arbeiders in Duitsland

No. 891 A.B., Afd. W.V. en A.B.
's-Gravenhage, 1 Augustus 1940.

Door de Duitse gezagdragers werd mij medegedeeld, dat de bemiddeling van Nederlandse arbeiders naar Duitsland niet van zodanige omvang is, als met het oog op het aantal werkloze arbeiders in Nederland en de grote werkgelegenheid in Duitsland, wenselijk en mogelijk wordt geacht. Deze gang van zaken zou voor een deel een gevolg zijn van de omstandigheid dat niet alle gemeentebesturen voldoende medewerken en met name ten aanzien van het verlenen van ondersteuning, ingevolge een steunregeling aan werklozen c.q. het plaatsen bij werkverruimingswerken, of bij wijze van armenzorg, niet streng genoeg wordt opgetreden tegenover arbeiders, die in de termen vallen voor het verrichten van arbeid in Duitsland, doch die weigeren dit werk te aanvaarden.

In aansluiting aan mijn rondschrijven van 25 Juni 1940, no. 732 A.B., Afd. W.V. en A.B., wordt daarom door mij uitdrukkelijk herhaald, dat personen aan wie passende arbeid in Duitsland is aangeboden, doch die deze arbeid weigeren te aanvaarden, van de steunverlening als onvrijwillig werklozen of van plaatsing bij de werkverruimingswerken dienen te worden uitgesloten, terwijl ze evenmin uitkering uit een werklozenkas mogen ontvangen. Een uitzondering mag slechts worden gemaakt voor de categorieën genoemd in mijn schijven van 25 Juni 1940 te weten gehuwden, die door ernstige ziekte van een der huisgenoten niet gemakkelijk van huis kunnen, personen, die wegens hun physieke of psychische gesteldheid of wegens speciale persoonlijke eigenaardigheden niet geschikt zijn, of vaders van gezinnen met meer dan vier kinderen beneden de tienjarige leeftijd. Ik neem hierbij aan dat de gemeentebesturen zich ernstig laten vergewissen of deze omstandigheden inderdaad aanwezig zijn, zodat niet op lichtvaardige wijze arbeiders, die op enigerlei wijze steun ontvangen van een overheidsorgaan, en die feitelijk in aanmerking komen voor deze arbeid, worden vrijgesteld.

Verder wens ik een uitzondering te maken voor arbeiders, die werkzaam zijn bij werkverruimingswerken, waarvan vaststaat, dat zij voor het algemeen belang, bijvoorbeeld voor de voedselvoorziening in Nederland, noodzakelijk zijn. Voor zover het betreft arbeiders, die voor de uitvoering van deze werken niet kunnen worden gemist, behoeft hun geen arbeid in Duitsland te worden aangeboden. In gevallen van twijfel of een werkverruimingswerk in het algemeen belang is en of en in hoeverre bepaalde arbeiders voor de uitvoering daarvan al dan niet kunnen worden gemist behoud ik mij de beslissing voor en kunnen de gemeentebesturen zich tot mij wenden. Ik zal dan behalve de Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling ook de Rijksdienst der Werkverruiming kunnen horen.

Voorts wordt het in strijd geacht met het algemeen belang, dat arbeiders, die weigeren passende arbeid in Duitsland te aanvaarden, ondersteuning ontvangen bij wijze van armenzorg van burgerlijke organen van armenzorg. Ook dienen plaatselijke steuncomité's, arbeidersorganisaties en dergelijke zich te onthouden van ondersteuning aan arbeiders, die bovenbedoelde arbeid niet aanvaarden. Ik moge wijders Uw College uitnodigen overleg te willen plegen met vertegenwoordigers van kerkelijke en bijzondere organen van armenzorg in uw gemeente, opdat van die zijde een tegengestelde gedragslijn worde voorkomen.

Ingeval werk in Duitsland wordt aangeboden aan inwonende zoons uit gezinnen waarvan het hoofd of de kostwinner in zorg zijn of uitkering ontvangen uit een werklozenkas zal, bij het weigeren van werk door deze zoons, de bovenomschreven gedragslijn dienen te worden gevolgd ten aanzien van de ondersteuning van welke aard ook, welke de vader of kostwinner geniet; dit zal dan aldus moeten geschieden, dat het steunbedrag van den vader of kostwinner wordt verminderd met het gehele bedrag, dat deze inwonende kinderen aan hun gezin in Nederland zouden kunnen overmaken, ingeval zij werk in Duitsland verrichten. Hetzelfde geldt mutatis mutandis ten aanzien van plaatsing bij werkverruimingswerken van vaders of kostwinners van gezinnen, uit welke gezinnen inwonende zoons weigeren arbeid in Duitsland te aanvaarden. Ook hier zal bij het bepalen van de plaatsingsduur van den vader of kostwinner rekening gehouden moeten worden met het bedrag, dat de inwonende zoon bij aanvaarding van het aangeboden werk in Duitsland aan het gezin had kunnen overmaken.

Tenslotte mogen Nederlanrdse arbeiders, — en eventueel hun gezinsleden — die zonder geldige redenen het werk in Duitsland in de steek laten en naar Nederland terugkeren, evenmin voor enigerlei ondersteuning in aanmerking komen. Zij moeten na hun terugkeer worden geacht passend werk te hebben geweigerd. Nederlandse arbeiders in Duitsland kunnen zich met gerechtvaardigde klachten over arbeidsvoorwaarden, huisvesting of andere aangelegenheden betreffende hun arbeid in Duitsland wenden tot het „Arbeitsambt" of tot den „Treuhändler der Arbeit" in het gebied waar zij werken. Deze instellingen zullen de klachten onderzoeken en indien deze gerechtvaardigd blijken, de arbeiders in de gelegenheid stellen, arbeid bij een andere passende werkgelegenheid te aanvaarden.

Ik verzoek uw college het vorenstaande ter kennis te willen brengen van de organen der arbeidsbemiddeling, voor steunverlening en burgerlijke armenzorg, alsmede van de instellingen voor bijzondere en kerkelijke armenzorg en van de besturen van vakorganisaties en daarvoor uws inziens verder in aanmerking komende instanties in uw gemeente.

Daar ik overtuigd ben, dat uw college de ernst van deze aangelegenheid beseft, acht ik het gemeentebestuur in deze omstandigheden in de eerste plaats geroepen, om de betrokken kringen en instanties in uw gemeente voor te lichten. Met aandrang moge ik uw college daarom uitnodigen aan de plaatsing van Nederlandse arbeiders in Duitsland alle medewerking te willen verlenen, en die voorts ter plaatse te willen bevorderen op de wijze, die door u daarvoor het meest geschikt wordt geacht.

De secretaris-generaal
waarnemend Hoofd van het
Departement van Sociale Zaken.

3. Inschrijving van werklozen bij de arbeidsbeurzen

De secretaris-generaal van Sociale Zaken heeft aan de gemeentebesturen meegedeeld, dat hij het gewenst acht dat personen die uit hun dienstbetrekking ontslagen worden zoveel mogelijk als werkzoekenden bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling worden ingeschreven. Aangezien de gemeentebesturen van den directeur-generaal van de Arbeid staten ontvangen, waarop zijn vermeld de namen van hen die door hun werkgevers mogen worden ontslagen, zijn de gemeentebesturen in staat na te gaan, of de daarop voorkomende personen zich bij genoemde organen hebben doen inschrijven als werkzoekenden.

Mocht aan de gemeentebesturen blijken, dat niet alle op de staten voorkomende personen zijn ingeschreven, dan verzoekt de secretaris-generaal die gemeentebesturen maatregelen te nemen, opdat die inschrijving alsnog zo spoedig mogelijk geschiedt.

4. Enquête naar verborgen werkloosheid

Begin Juli is onder leiding van dr. F. H. Fentener van Vlissingen een nationaal comité van economische samenwerking in het leven geroepen, dat zich tot doel heeft gesteld: ten eerste een doeltreffende coördinatie tussen alle bedrijfstakken en geleidingen van ons bedrijfsleven (zoals handel, nijverheid, scheepvaart, landbouw, enz.) tot stand te brengen; ten tweede het contact met de autoriteiten te bevorderen en te vergemakkelijken; ten derde aan de aanpassing, die op economisch gebied thans nodig is gebleken, leiding te geven.

In verband hiermee was een der eerste taken, welke het comité heeft gesteld, zich zo snel mogelijk een duidelijk beeld van de bestaande werkloosheid te vormen, met name ten aanzien van de zogenaamde verborgen werkloosheid, een nieuw begrip, onder hetwelk valt het gebrek aan werkgelegenheid (vóornamelijk doordat niet over de nodige grondstoffen wordt beschikt) voor die arbeiders, die de bedrijven ingevolge het verbod tot ontslag in dienst moeten houden. Hoe groot het aantal dergenen is, dat onder deze categorie valt, is niet vast te stellen uit de cijfers van de arbeidsbeurzen. De enige mogelijkheid om gegevens omtrent de omvang van deze verborgen werkloosheid te verkrijgen is het instellen van een enquête onder het bedrijfsleven.

Naar wij van den secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor het gebied Utrecht vernemen, heeft de kamer enige tijd geleden reeds een voorlopige enquête onder de voornaamste binnen haar ressort gevestigde bedrijven gehouden, teneinde zich omtrent deze materie enigermate te oriënteren en aldus de aandacht van de autoriteiten op het acute karakter van dit vraagstuk te vestigen. Het is echter duidelijk, dat het voor het verkrijgen van een volledig en duidelijk overzicht noodzakelijk is, dat een dergelijk onderzoek niet slechts regionaal, doch in de eerste plaats landelijk geschiedt. Zeer verheugend is het daarom, dat het nationale comité er in is mogen slagen, het voor de behandeling van deze aangelegenheid zo bij uitstek deskundige Centraal Bureau voor de Statistiek bereid te vinden, hiertoe haar medewerking te verlenen.

Naar wij thans vernemen zal bovengenoemd bureau met de enquête naar de verborgen werkloosheid een aanvang maken. Het ligt in de bedoeling dit onderzoek, hetwelk zich zal uitstrekken over 1200 industriële bedrijven en 800 bedrijven van de groep handel en verkeer, maandelijks te herhalen.

Het eerste onderzoek zal eveneens duizend kleinere bedrijven uit laatstgenoemde groep omvatten. Het is hierbij van belang, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek zich er van de aanvang af zo zal instellen, die gegevens ook regionaal te ordenen.

5. Distributie goedkope margarine en bak- en braadvet aan werklozen en armlastigen

De rijksdienst der levensmiddelendistributie heeft betreffende bovengenoemd onderwerp aan de gemeentebesturen een circulaire gezonden, waaraan het volgende is ontleend:

Ondersteunde of te werk gestelde werklozen en armlastigen en de daarmee gelijkgestelden kunnen voor het verkrijgen van goedkope margarine en bak- en braadvet in aanmerking komen, ongeacht of zij in het bezit zijn van vetbonnen dan wel van boterbonnen.

In sommige gemeenten worden door de plaatselijke distributiedienst aan de instantie belast met de distributie van goedkope margarine en bak- en braadvet na inlevering der bonnen zogenaamde „toewijzingen" verstrekt. Dit is echter niet nodig, aangezien margarine en bak- en braadvet voor werklozen en armlastigen voorlopig op de normale wijze als voorheen zonder gebruikmaking van een toewijzing bij de rijksdienst der levensmiddelendistributie kan worden aangevraagd.

Het innemen der vet- en/of boterbonnen behoort steeds plaats te vinden door de gemeentelijke instantie belast met de distributie van goedkope levensmiddelen. Nimmer mogen betrokkenen deze bonnen bij den winkelier inleveren.

De kerkelijke instellingen van weldadigheid die gebruik maken van de ter zake geldende regeling betreffende zelfstandige distributie aan hun ondersteunden, zullen het door hen benodigde kwantum margarine en bak- en braadvet slechts kunnen in ontvangst nemen tegen gelijktijdige overgave van het daarvoor benodigde aantal vetbonnen en/of boterbonnen, welke zij van hun ondersteunden hebben verkregen.

Gewetensonderzoek

Door de oorlog uit zijn dommel ontwaakt, onderzoekt het Nederlandse volk tegenwoordig zijn geweten. Openlijk belijdt het zijn grove fouten: het heeft de oprechte naastenliefde en rechtvaardigheid geminacht, het heeft liggen kreunen in een zieke maatschappij, waarin de doodsreutel van het zieltogend individualisme iedere dag luider opklonk, het heeft de verkondigers van liberalisme, marxisme en klassenstrijd niet meedogenloos terzijde gezet. Ja, het is plotseling ontwaakt en zal een nieuwe maatschappij opbouwen. De betrekkelijk kleine kern, die een nieuwe gemeenschap trachtte te vestigen, bestaat niet meer uit mannen en vrouwen met molentjes in hun hersenen, maar uit mensen, kerngezonde mensen, die de rauwe werkelijkheid zien en geen luchtkastelen timmeren. Het Nederlandse volk zal hen krachtig helpen.

Schitterend!

Leo XIII had het dus niet mis, toen hij in Rerum Novarum de klassenstrijd en het materialisme veroordeelde, Pius XI oordeelde derhalve juist, toen hij in Quadragesimo Anno de corporatieve tegenover de individualistische maatschappij uitriep. De Katholieken, die overeenkomstig de pauselijke richtlijnen naar een nieuwe gemeenschap streefden, zijn dus geen dwaze bouwers van luchtkastelen, maar krijgen de steun van het Nederlandse volk. Dat men dan ook daadwerkelijk met onze andere leuze instemme: Terug naar God en Zijn wetten! Om het maar ronduit te zeggen, het bestaan van zekere verderfelijke winkels, van dancings, waarin eerbare mensen geen voet zetten, en dergelijke „inrichtingen van vermaak", die den duivel tot patroon hebben, strijdt met Gods wet. Wil men met ons een nieuwe maatschappij stichten, dan zal men ook dit punt van ons program moeten onderschrijven: vernietiging van atheïsme en zedeloosheid. Zo niet, de nieuwe maatschappij wordt op drijfzand gebouwd.

Men behoeft niet te vrezen, dat de Duitse overheid deze leus op de mestvaalt zal gooien. Het zijn immers juist Duitsland en Italië, die niets van de misdadige geboortebeperking willen weten, waaraan het eens zo fiere Frankrijk thans goeddeels zijn smadelijke vernedering te wijten heeft. Integendeel, zij bevorderen een gezond familieleven. Dr. Seyss Inquart heeft zich in een zijner toespraken tot een groep Nederlanders dan ook een verdediger van het grote gezin genoemd: hij hoopte, dat de Nederlandse meisjes zouden opgroeien tot flinke moeders van grote gezinnen. Duidelijk of niet? Hij moet niets hebben van de varkensmoraal, hier vele jaren verdedigd en aangeprezen door laffe genotzoekers, die dikwijls ook niet afkerig waren van het „vrije" huwelijk. Heeft het nieuwe Franse ministerie bovendien niet door de benoeming van een minister voor jeugd en gezin aan heel de wereld toegeroepen, dat het zo schandelijk verwaarloosde gezin in ere hersteld moet worden?

Wij juichen het van harte toe, dat het Nederlandse volk een nieuwe maatschappij begeert, maar dan moet het, behalve A, ook B zeggen. Een groot deel was verre beneden de oude Chinezen van enige honderden jaartallen vóór Christus gezonken. Het solde eenvoudig met het huwelijk en achtte echtbreuk de fatsoenlijkste zaak ter wereld. Maar die Chinezen moesten er niets van hebben: de overspeligen werden gedood.

Eisen wij geenszins zulk een straffe wetgeving, wij blijven de strijd voeren tegen kinderbeperking en onzedelijkheid, op straffe dat een nieuwe maatschappij anders toch gedoemd is door innerlijke verrotting ten onder te gaan. Het Nederlandse volk propagere dus ook opheffing van zekere „verboden" bond en sluiting van verderfelijke winkels.

VAN DEURNE.

Thermometeractie

ZONDAG 25 AUGUSTUS
Stand van de Thermometer
42 CENT

Voorwaarts

„Opbouw"

(d. B.). Velen onzer zouden ons oordeel willen vernemen over het gebeurde met het N.V.V. Het geldt, aldus wordt opgemerkt, toch een gewichtige gebeurtenis; waarom maakt het Verbondsbestuur daar dan zijn zienswijze niet over bekend te meer, omdat men ook elders zijn houding moet bepalen.

Wij mogen niet uit 't oog verliezen, dat ons land bezet gebied is en de Duitse Overheid de besturende en wetgevende bevoegdheid heeft. Zij heeft dus alle macht in handen.

Deze Overheid heeft het vroegere bestuur van het N.V.V. afgezet en de leiding van deze centrale en de daarbij aangesloten bonden in één hand gelegd.

Ook wij staan onder diezelfde Overheid en hebben dus niet het recht haar maatregelen en bevelen aan critiek te onderwerpen. Wij hebben de genomen besluiten, die ons overigens niet eens rechtstreeks aangaan, zonder meer te accepteren.

Gezien de omstandigheden, waaronder wij tot vóór de oorlog geleefd hebben, valt ons dat niet gemakkelijk, doch wij zullen er ons aan moeten gewennen.

De Katholieke Arbeidersbeweging heeft in het verleden herhaaldelijk de degen gekruist met het N.V.V.; wij kunnen niet getuigen, dat wij in polemieken altijd royaal behandeld zijn. Men trachtte enerzijds een en andermaal met ondeugdelijke argumenten onze confessionele vakbeweging aan te tasten, terwijl men anderzijds eigen politiek- en klassenstrijd-karakter poogden te verdoezelen om oppervlakkige „zieltjes te winnen".

Grond om op te leven hebben wij het N.V.V. nimmer betwist. In het midden latende, of het karakter ener beweging, wortelende in het karakter harer delen, aanstonds verandert door aan de kop een andere leiding te plaatsen, dienen wij, Verbondsbestuur, vakbonds- en afdelingsbesturen de momenteel aangebrachte veranderingen bij het N.V.V. en zijn aangesloten organisaties als een feit te aanvaarden. M.a.w.: er is geen bezwaar tegen, het N.V.V. en zijn onderdelen, te erkennen en daarmede samen te werken.

Het Neutrale Vakverbond heeft besloten zich met het N.V.V. te verenigen. Dat besluit komt niet uit de lucht gevallen en is op aanneembare gronden te verdedigen.

De sterkte van het neutrale vakverbond ligt in de organisaties van de hoofdarbeiders en het Overheidspersoneel. Deze categorie heeft het vooral georganiseerd. Onder zijn leden telt het slechts 4000 arbeiders in de vrije bedrijven. Het besluit om zich bij het N.V.V. aan te sluiten heeft dus voornamelijk voor de hoofdarbeiders en het Overheidspersoneel betekenis, niet voor de handarbeiders.

Herhaaldelijk is in de loop van de jaren getracht tussen N.V.V. en het Neutrale Verbond tot eenheid te komen. Dat onder de huidige omstandigheden, óók ten aanzien van het N.V.V., het Neutrale Vakverbond besloten heeft zich bij het (gewijzigde) N.V.V. aan te sluiten, is verklaarbaar; het werkt in elk geval vereenvoudiging in de hand.

De verhouding tussen de drie bestaande Vakcentrales: N.V.V., K.W.V. en .N.V. en de daarbij aangesloten vakbonden, maakt een ernstig punt van discussie uit. Wij hebben reeds meer dan eens opgemerkt, dat, met behoud van onze zelfstandigheid ten aanzien van onze godsdienstigzedelijke en culturele taak, wij bereid zijn actief mede te werken aan de totstandkoming van een vorm van samenwerking, waardoor ten aanzien van onze sociale en economische arbeid de best en effectief mogelijke eenheid worde bereikt.

Aan de totstandkoming van die eenheid wordt thans gewerkt; wij willen aan dat werk een belangrijk aandeel leveren. Wij merken dit zelf en tijdig op om misverstand en eventuele ongerustheid te voorkomen.

Onze mannen en vrouwen in het land mogen er op rekenen, dat de Verbondsleiding de moeilijk- en mogelijkheden van het ogenblik ernstig en actief onder het oog ziet, waarbij het gewichtige probleem der corporatieve ordening in het centrum van haar belangstelling staat.

Wij moeten, in deze gewichtige, tal van verhoudingen omver stotende tijd, er ons terdege, elke dag opnieuw, van bewust zijn, dat wij gezamenlijk gereed moeten staan om ons aandeel te leveren in „de opbouwdienst" van het maatschappelijke leven.

Dat is onze taak en onze plicht. Wij zullen beide vervullen.

De Katholieke Vakbeweging

HAAR GOED RECHT

De gilden

(A) De middeleeuwse gilden benaderden 't ideaal der katholieke vakbeweging, al had ook het gildewezen zijn gebreken en al zou men in verband met geheel andere bedrijfs- en maatschappelijke toestanden de gilde-organisatie heden ten dage niet ongewijzigd kunnen overnemen. In deze gilden waren de katholieken beroepsgewijs georganiseerd; niet alleen als homo economicus, maar als mens in volle totaliteit, als katholiek, die àlles — ook het sociaal-economische — aan zijn eindbestemming en levensdoel ondergeschikt en dienstbaar moest maken.

Die ook het Goddelijk gebod: bemin uw naaste als u zelf, tot in volle konsekwenties na moest komen en dus evengoed voor ànderen als voor zich zelf had te zorgen; al moesten die „anderen" in hoofdzaak beperkt blijven tot de natuurlijke groepering van hen, die elkaar in de arbeid — aller mensen natuurlijke opgaaf en plicht — het naast stonden (beroepsgenoten).

Levensbeschouwing los van de arbeid

Toen de Hervorming oorzaak was, dat omtrent 's mensen levensdoel en levenshouding verschil van mening ging ontstaan, toen was ook de kiem gelegd voor inbreuk op de eenheid der vakbeweging.

Al het doen en laten van den mens, zijn streven en willen, moet zich immers logisch richten op zijn eindbestemming en op de levenshouding, welke deze eindbestemming verzekert.

En verschil in godsdienstige opvattingen of levensbeschouwing, brengt verschil van mening omtrent de levenspractijk met zich.

Door het gemis aan eenheid in levensbeschouwing verloren de gildeleden langzaam maar zeker hun aanvankelijk zo prachtig bloeiende gemeenschapszin; de godsdienst en de levensbeschouwing, waarin het economisch belang eerst was opgelost, werd geabstraheerd van de economie; deze maakte geen deel meer uit van godsdienst of levensbeschouwing, maar kwam er **naast** te staan en ging, niet meer geent op de éne stam, een eigen, zelfstandige groei, een woekergroei, tegemoet, die de ziel van het gildewezen, het christelijk saamhorigheidsbesef, verstikte en verstrikte in een onontwarbaar net van economische bepalingen, die slechts bedoelden de economische individuele groepsbelangen te sauveren.

„Vrijheid"

„Vrijheid, gelijkheid en broederschap", de leuze der Franse revolutie, wilde zich ook keren tegen de maatschappelijke knechting der verworden gilden, die met hun monopolies en sluitingsbepalingen de „vrijheid en gelijkheid" in de weg stonden.

Bij art. 53 van de Nederlandse Grondwet van 1798 werden alle gilden vervallen verklaard; een ieder was vrij elk gewenst beroep of bedrijf uit te oefenen. Wel werd later een zeker „patentrecht" geheven, maar dit was ook alles.

Van deze even dwaze als onmaatschappelijke „vrijheid" maakte het liberalisme zich zonder enige consideratie meester, met alle ellendige gevolgen van dien:

„Nadat de oude werkliedengilden in de vorige eeuw waren opgeheven en geen enkel beschermmiddel daarvoor in de plaats werd gesteld, toen de instellingen en wetten zelf van de Staat de voorvaderlijke godsdienst hadden afgeschud, zijn langzamerhand in verloop van tijd de werklieden alleen-staand en onverdedigd overgeleverd aan de onmeedogenheid der meesters en aan de breidelloze hebzucht der concurrentie. Het kwaad is verergerd door een vraatzuchtige woeker, welke, ofschoon meermalen door een uitspraak der Kerk veroordeeld, toch door hebzuchtige en winzieke mensen onder een veranderde vorm maar in werkelijkheid onveranderd gedreven wordt; hierbij komt dat èn het huren der werkkrachten èn de handel in alles nagenoeg in de macht van weinigen is gebracht, zó dat zeer weinig vermogenden en boven-matig rijken een bijkans slavenjuk aan de talloze schare van proletariërs hebben opgelegd."

(Rerum Novarum)

Nooddruft bracht de arbeiders samen

Toen het verenigingverbod, in 1812 ingevoerd, in 1848 werd opgeheven, gingen de arbeiders zich uit zelfbehoud, uit nooddruft, groeperen in vakverenigingen, die zo goed als uitsluitend beoogden betere arbeidstoestanden en beter loon te verkrijgen. Het was louter de economische nood die hen te zamen bracht.

Men richtte in 1870 het **Algemeen Nederlands Werkliedenverbond** op, dat alle bestaande arbeiders- en vakverenigingen onder één centraal bestuur wilden brengen, mede ter afweer van de sterk revolutionnaire tendenzen van het internationale socialisme van Marx en Engels. Aanvankelijk neutraal en zich niet inlatend met godsdienst of levensbeschouwing — en daardoor de bezielende en levenwekkende idee missend, kreeg 't **marxisme**, dat er wel een levensbeschouwing — zij het dan ook een hoofdzakelijk negatieve — op na hield, toch langzamerhand vat op de arbeiders.

Men voere de propaganda actief!
Vooral nu!
Het is tijd voor elken katholieken arbeider en bediende zich bij ons aan te sluiten!
Men make dat hun duidelijk!

Klassenstrijd principieel verworpen

De in 1881 door Domela Nieuwenhuis gestichtte „Socialistenbond" en ook de latere, meer de parlementaire richting toegedane S.D.A.P. (opgericht 1894), preekten de klassenstrijd, die door de katholieken en christelijken krachtens hun levensbeschouwing absoluut verworpen werd.

Dùs viel het marxisme rechtstreeks de levensbeschouwing, de godsdienst aan: zolang de arbeiders nog in God geloofden, waren zij nog niet rijp voor de socialistische revolutie.

Terwijl van socialistische zijde de eenheid in de vakbeweging bepleit werd, en men zich als „neutraal" aandiende, haalde men tezelfder tijd alles neer wat voor den katholiek dierbaar was.

Een positieve taak

Niet alleen de aan het christendom volkomen vijandige theorieën van Hegel en Marx, die culmineerden in klassenhaat en klassenstrijd, beletten het toetreden, maar men zag ook in, dat alleen de volle aanvaarding en het waarachtig beleven van de christelijke zedenleer de enige waarborgen konden zijn voor 'n betere samenleving en dat dus de christelijke zedenleer als basis en fundament voor de vakorganisatie moest worden aanvaard.

De geweldige strijd tegen de **Marxistische klassenstrijd** is juist door de katholieke vakorganisatie op grond van haar levensbeschouwing onverdroten en met groot succes gevoerd en dit, terwijl zij zich tegelijkertijd moest verdedigen tegen den aanvaller in de rug: het **liberalisme.**

In de sedert 1888 opgerichte katholieke vakbonden, in 1891 landelijk samengevoegd (vaksecretariaten), sinds 1908 in nationaal verband samenwerkend in het Bureau voor de R. K. Vakorganisatie en sedert 1923 onverdeeld één in de allesomvattende krachtige en prachtige katholieke arbeidersbeweging — werd de positieve principiële taak steeds duidelijker.

Op 18 Juli 1914, bij het eerste lustrum van het Vakbureau, zeide de toenmalige rechtskundige adviseur mr. P. Aalberse:

„Wij hebben het steeds meer begrepen, dat de vakvereniging, wil zij niet worden een geweldige kracht ten kwade, maar een heilzame kracht ten goede, niet volstaan kan om 1000 of 10000 menselijke egoïsten samen te brengen en in slagorde te scharen, maar dat zij allereerst in die mensen de katholieke beginselen moet opwekken en versterken; hun werkelijke rechten, doch niet minder ook hun wezenlijke plichten moet inscherpen, hun leren, om ook in het sociale leven en in de economische verhoudingen zich als waarachtige katholieken te gedragen. Wie het maatschappelijke gebouw wil oprichten, maar God daarin geen plaats geeft, hij bouwt op zand, hij werpt enige druppelen in de bedding der rivier, waarvan de bron echter is opgedroogd. Zij wordt er niet bevaarbaar door!"

Dit citaat van prof. Aalberse, mèt de uitspraak van Juni 1909 der gezamenlijke bisschoppen, dat de organisaties

„niet slechts verenigingen van katholieken, maar inderdaad katholieke verenigingen moeten zijn, waarin de katholieke beginselen tot hun volle recht komen. Wat ook het naaste doel dier verenigingen ook moge zijn, het voornaamste en hoogste doel, zowel van de vereniging als van den enkelen mens, is de dienst van God"....

bepaalt het karakter en den wezensinhoud der katholieke vakbeweging en tevens haar grote maatschappelijke waarde, welke op zich vèr uit gaat boven overigens aan verdiensten niet te onderschatten, uit principiële

overwegingen gevoerde, negatieve acties als: de bestrijding van klassenhaat en kapitalisme, het keren van Marxistische gewelddaden als in Nov. 1918, propaganda tegen de ostentatieve 1 Mei-staking, tegen het communisme, de vrijmetselarij of andere maatschappelijk verderfelijke stelsels.

De kracht van het beginsel

Vooral **positief** is de taak der katholieke vakbeweging: zij streeft orde en eenheid en verbroedering tussen mensen en volkeren na, zoals die uitgestippeld zijn in Quadragesimo Anno en welke zij geïnspireerd weet door den Albestierder. En zij begon, als bekroning van haar vele, vele jaren gevoerde acties, met onwrikbaar geloof en rotsvast vertrouwen, krachtens haar principe, twee jaar geleden de grootse eindstrijd voor een Nieuwe Gemeenschap, gebaseerd op rechtvaardigheid en liefde; en zij kón en dorst die beginnen onder aanhaling van het woord van den psalmist: „Thans begin ik; deze verandering komt van de hand des Allerhoogsten. En zij heeft zich vastgeklampt aan de woorden: „Als God met ons is, wie zal dan tegen ons zijn?"

Zij heeft aan haar principen, aan haar katholiek zijn, de kracht en de moed ontleend jaren en jaren te strijden voor een corporatieve opbouw der maatschappij en tegenwerking noch spot van àlle kanten, heeft haar kunnen deren. Zij is niet verbitterd, noch afgunstig, maar verheugd, als vroegere bestrijders en tegenstanders nù, zij het ook onder hoogdruk of uit opportunisme, met haar aloude idealen inzake gemeenschapszin, eerbied voor de arbeid en corporatieve ordening pronken; zij wil zelfs niet teleurgesteld zijn als men haar uit onkunde of kwaadwilligheid dingen verwijt, waartegen zij juist gestreden heeft (klassenstrijd).

Maar zij wil haar taak voortzetten, haar roeping getrouw blijven.

Niet zó

Haar taak en haar roeping.

O, men ziet zo verkeerd tegen de katholieke vakbeweging aan, als men haar een politieke broeikas noemt. Geen politieke broeikas, maar een kweekplaats voor het gehele gamma van natuurlijke en bovennatuurlijke deugden, die alle, stuk voor stuk, onmisbaar zijn voor een ideale samenleving. Men ziet zo verkeerd tegen de katholieke vakbeweging aan, wanneer men meent in haar een splijtzwam te zien, terwijl zij bindmiddel bij uitnemendheid is.

Men ziet zo verkeerd tegen de katholieke vakbeweging aan, wanneer men haar beschouwt als een zinloos stokpaardje van een groep eigengereide mensen, die zich, in onderlinge verbondenheid, gescheiden willen houden van alle anderen.

Men ziet zo verkeerd tegen de katholieke vakbeweging aan, als men meent een **„eisende partij"** tegenover zich te hebben.

Maar zó

Neen, het is juist de liefde die ons dringt ons geheél aan de samenleving te geven, den gehelen **katholieken** mens, den mens zoals hij volgens het katholieke geloof moet zijn: de edelmoedige, groothartige, de goede, de blijde, de rechtvaardige, de werkzame, de offerbereide, de verdraagzame, de eerlijke, sterke, gehoorzame, de reine mens, die in volle en uiterste konsekwentie het Goddelijk gebod: bemin uw naaste als u zelf, naleeft en die God boven alles liefheeft.

Beseft men, dat het katholiek-zijn, geen surplus aan rechten, maar een surplus aan menselijke verplichtingen met zich brengt?

Beseft men, dat de bij de Katholieke Kerk „ingeschrevene" op zich heus geen aanwinst voor de maatschappij is, maar dat daarentegen hij, die het katholiek geloof en de katholieke zedenleer volmaakt beleeft, een edelsteen, een hoeksteen voor de samenleving is?

Juist daarom

Zeker, helaas lang niet iedere katholiek benadert het ideaal van den volmaakten katholiek. Maar juist dààrom zijn de katholieke organisaties van zulk een ontzaggelijke maatschappelijke waarde: zij beogen niets anders dan het vormen van betere, meer volmaakte mensen, die méér waard zijn, méér weten te offeren.

Het is zo moeilijk goed en konsekwent katholiek te zijn. Ook in zijn katholiek-zijn zoekt de mens daarom natuurlijke steun en hulp bij anderen: hun woord, hun voorbeeld, hun geestdrift, hun geloof, hun liefde voedt en voert hem op en uit dezen hoofde is het katholiek onderling verband van zo grote maatschappelijke betekenis.

Onderling verband, ook en zeker daar, waar 's mensen omvangrijkste opgaaf ligt: in de arbeid en in zijn natuurlijke groeperingen; onderling verband niet terwille van afscheiding of sectarisme, maar louter en alleen om het onderlinge verband zélf, dat betere katholieken beoogt te maken, bètere mensen en dus een betere maatschappij.

Offer, geen eis

Wie de katholieke vakbeweging ànders ziet, ziet haar verkeerd; wie haar niet wil, weigert geen **„eis"**, maar weigert een offer, welks grootheid hij miskent of niet beseft.

Wie meent, dat juist de katholieke vakorganisatie de arbeiders minder bereid of minder geschikt zou maken om in een tot een zekere eenheid samengebonden verscheidenheid mede te werken, hij vergist zich. Hij weet niet, hoezeer juist de plaatsbekleder van Christus op aarde, het Hoofd der Katholieke Kerk, in de encycliek Quadragesimo Anno zo aangedrongen heeft op samenwerking met „allen die van goeden wille zijn".

En het goddelijk gebod: bemin uw naaste — dat is elke mens, welke godsdienst hij ook heeft of welke richting hij is toegedaan — als u zelf, legt de plicht op en schept ongedacht rijke mogelijkheden voor een geest van samenwerking en menselijke verbondenheid, welke de breedst mogelijke perspectieven opent.

Pijn - Pijn - Pijn

Door hun uitdrijvende- en pijnstillende werking helpt hierbij altijd veilig en vlug als geen ander een poeder of cachet van *Mijnhardt. Mijnhardt's Poeders per stuk* 8 ct. Doos 45 ct. Cachets, genaamd **„Mijnhardtjes"** Doos 10 en 50 ct.

„Si quis dixerit...."

BISSCHOPPEN EN CONCILIAIRE THEORIE

III

De tweede grootmacht der Concilies vormen de verzamelde bisschoppen.

Is iedere bisschop, onder de gehoorzaamheid aan den Paus, de heer van zijn eigen bisdom, zo hebben alle bisschoppen, bijeen verzameld in een door den Paus samengeroepen algemeen Concilie, geen enkele rechtsmacht over de Kerk zolang de Paus de concilie-besluiten niet heeft gesanctionneerd. Dit neemt intussen niet weg, dat zij allen toch op een concilie een grote verantwoordelijkheid dragen. Deze verantwoordelijkheid komt tot uitdrukking bij het uitbrengen van hun stem over de op het concilie te nemen besluiten. Deze stem is op een concilie van even groot gewicht als hun particuliere besluiten in hun eigen bisdom; met dit verschil, dat deze laatste van provinciale aard zijn en de eerste het belang van de gehele Kerk aangaan; en met deze overeenkomst, dat beide de sànctie van den Paus behoeven (vgl. can. 227 en can. 291. § 1.).

Niet altijd is men het i n t h e o r i e daarover eens geweest. De erkenning hiervan ging geheel samen met de erkenning van de pauselijke suprematie over alle bisschoppen particulier en tezamen. Daarom is het ook verklaarbaar, dat in hetzelfde concilie, waarin de onfeilbaarheid en de opperste macht van den Paus dogmatisch werd vastgelegd, ook tegelijkertijd de zogenaamde conciliaire theorie werd veroordeeld.

Wat is de conciliaire theorie?

In feite komt deze hierop neer, dat de verzamelde bisschoppen bijeen in rechts- en leermacht boven den opvolger van Petrus zouden staan. Derhalve, de plaatsbekleder van Christus zou dan ondergeschikt zijn aan de opvolgers van het college der apostelen, hetgeen min of meer uit de verte te vergelijken zou zijn met de figuur, dat de apostelen bijeen meer macht zouden hebben dan Christus zelf.

De dwaling van deze theorie is geheel te weerleggen met de Schriftuur en de logica, hetgeen bij de bespreking der afzonderlijke concilies zal blijken.

Dat deze theorie echter eeuwen lang veel moeilijkheden heeft bezorgd, is ook weer even psychologisch te begrijpen als historisch te verklaren.

De bisschoppen wisten zich van den beginne af als de opvolgers der apostelen. De activiteit der apostelen bestond echter merendels uit een individueel gevoerde missieactie. Denken we bijvoorbeeld maar eens aan Paulus, die zo goed als het gehele Middellandse-Zeegebied voor zijn rekening wilde nemen en overal bisschoppen en priesters aanstelde. Zoals Paulus deden dat ook alle andere apostelen. De door hen aangestelde bisschoppen bleven wel min of meer resideren, doch hun actie was vooral missionnair gericht. Doctrinaire dwalingen werden door een beroep op de apostelen of op hun leer en traditie onderdrukt of bestreden. Ieder was doortrokken van het door Christus gebrachte heil en van de nieuwe door Hem gepredikte leer, welke zij te verbreiden hadden. Men begreep onbewust het onderling contact zonder de vergaderingstijl.

Maar met het groeien der Kerk en van het tijdsverschil geraakte ook de apostel-traditie in een stadium, waarin het op papier vastleggen meer en meer geëist werd. De mondelinge traditie was niet voldoende meer. De dwalingen namen overhand toe en langzamerhand ontstond het besef, dat de episkopoi — dat zijn degenen, die moeten **toezien**, namelijk de bisschoppen — de eenheid van leer moeten formuleren. Men is het te voren eens, dat er maar één waarheid kan zijn; welke deze is moeten de verzamelde Vaders aan de hand van de traditie uiteenzetten.

„Dit is het geloof van de Vaders, van de apostelen en het onze" is het besluit van de bisschoppen op het concilie van Chalcedon in 451. En reeds op het eerste grote concilie van Nicea in 325 had Athanasius tot de Arianen uitgeroepen: „Wij bewijzen, dat onze leer is overgeleverd van Vaders tot Vaders. Maar gij, nieuwe Joden, welke Vaders kunt gij tot steun van uw gebral oproepen? Niet één!"

Het is intussen uit de min of meer individualistische groei der eerste kerkgemeenten te begrijpen, dat de bisschoppen zich tamelijk onafhankelijk gevoelden, wat betreft hun gezag. Onbewust waren ze het er echter over eens, dat de leer niet anders dan uniform moest en kon zijn, wilde men in waarheid christen genoemd worden.

Tijdens de eerste ontwikkelings- en vooral vervolgingstijd was het contact met Petrus' opvolgers zeer schaars, hetgeen intussen het principe van het primaatschap en onfeilbaarheid van den Paus niet wegnam.

Wat echter niet in het centrum der belangstelling staat, verliest bij velen de kracht van het innerlijk belangrijke. Rome gold vóór Constantijn vooral als de zetel van de vervolgers, met het noodzakelijke gevolg, dat de „buitenlandse" bisschoppen het contact met Rome zoveel mogelijk vermeden. Vooralsnog stond de leer vooral in het centrum van hun aandacht. Toen echter het christendom door Constantius en vooral door Constantijn vrije baan kreeg, stortten zich tegelijk ook de intussen toegenomen ketterijen als een stortvloed over alle kerken heen. Alle bisschoppen kregen het met Arianisme, Manichaeisme, Pelagianisme, Nestorianisme enz. te doen. Méér dan ooit was Christus' parabel over het mede-opgroeien van het kaf met het koren duidelijk.

De bisschoppen traden nu meer en meer met elkander in overleg, en op aandringen van keizer en Paus werden de algemene kerkvergaderingen gehouden.

Doch iedere bisschop kwam met zijn eigen gezag gewapend ter concilie. Ze voelden zich allen even machtig, althans onderling onafhankelijk, en lang niet alle bisschoppen dachten eraan dat de eventuele bsluiten van hun concilies pas dogmatische waarde gekregen hadden, omdat de bisschop van Rome deze bekrachtigd had. Velen gingen overwinningsbewust naar hun residentie terug met het gevoel, dat zij tezamen de waarheid bepaald hadden, overigens dikwijls met een eerbewijzing aan den bisschop van Rome, wiens legaten de vergadering meestal voorzaten.

Het bewustzijn van de pauselijke suprematie en onfeilbaarheid, het bewustzijn ook, dat de geformuleerde leer slechts dwingende waarde bezat, wanneer deze onfeilbare zich definitief daarvoor had uitgesproken, drong eerst langzamerhand door, hoewel practisch ieder erkend algemeen concilie zich daaraan hield.

Reeds het eerste concilie (dat van Nicea, 325) stond onder voorzitterschap van de pauselijke legaten evenals het concilie van Jerusalem onder Petrus' voorzitterschap had gestaan. Hetzelfde zien we onder de meeste hierna volgende concilies. Reeds het vierde concilie, dat van Chalcedon (451), aanvaardde het pauselijk schrijven van Leo I met de volgende veelzeggende woorden: „Dat is het geloof der Vaderen, der Apostelen en het onze: door Leo heeft Petrus gesproken. Wie niet met Leo overeenstemt is een ketter!"

Nu beschouwden vele Vaders deze Leobrief meer als een sanctie van hun eigen formuleringen dan als een onfeilbaarheidsuiting van den Paus. Zij spreken hier eigenlijk meer hun contrôle uit dan hun onderdanigheid. Want veronderstel het dwaze geval, dat alle Vaders geheel anders zouden leren dan de Paus aan de Kerk te geloven voor zou houden, dan hadden alle Vaders het mis en alleen de Paus zou de waarheid bezitten. In deze Chalcedon-uitspraak zeggen ze, dat Petrus door Leo gesproken heeft, ómdat dit volgens hen het geloof was „der Vaders, der apostelen en het **onze**". Uit hetgeen zij eraan toevoegen over de reden van het eventuele ketterschap („wie niet met Leo overeenstemt") blijkt echter het **practische** bewustzijn van 's Pausen onfeilbaarheid.

Na de eerste vijf eeuwen gaan voor de Kerk de grote uitwendige moeilijkheden komen, niet zozeer door vervolgingen als wel door de wereldlijke geest van de herders van vele bisdommen.

Het wereldlijk contact van den Paus met de voornaamste vorsten verstevigde ontwijfelbaar zijn persoonlijk aanzien boven alle bisschoppen. Van de andere kant kregen vele bisschoppen rijke goederen, er ontstonden vorst-bisdommen; en velen dezer bisschoppen gevoelden zich verheven potentaten. Dikwijls kwamen zij ook voort uit vorstelijke of machtige families, zodat het te begrijpen is, dat zij, allen bijeen, zich een machtig en gewichig corps wisten. Geen wonder, dat het idee, dat een concilie van zoveel geestelijke of geestelijk-wereldlijke machten bijeen, gezagvoller zou zijn dan de bisschop van Rome alleen, zwaar post had gevat. Deze idee werd voor veel bisschoppen en vorsten (Philips den Schone!) 'n theorie, welke eerste door een concilie moest worden vals verklaard, voordat zij haar aanhangers en waarde geheel verloor. Ondertussen had zij reeds vele drama's als nasleep gehad, waarvan wij zullen zien dat Jan Hus, Luther en Savonarola met anderen even zovele voorbeelden als.... slachtoffers zijn geworden. Ondanks dit, wilde toch zelfs Luther eens appelleren van den „slecht ingelichten Paus op den beter in te lichten Paus", hetgeen op een besef van de wankeltoestand der door hem zelf eens ingeroepen theorie wijst.

Overigens was het besef der pauselijke suprematie vanaf den beginne zo groot, dat zowel het wereldlijke als het geestelijke gezag van de gehele christenwereld zich bewust of onwillekeurig naar Rome richtte. We zien herhaaldelijk vorsten en bisschoppen naar Rome trekken; missionarissen worden door den Paus tot bisschop gewijd en ontvangen van hem hun zending. Medewerking van den Paus werd het hoogst geschat, en tegenwerking van den Paus werd gevreesd.

Het is mede hierom, dat de conciliaire theorie, ondanks de hardnekkige steun van vorsten en eigengereide bisschoppen, bij al het onheil dat zij gesticht heeft nimmer heeft kunnen zegevieren. Het volkomen échec echter van deze theorie is voornamelijk te danken, niet aan eventuele slinkse of handige pauselijke acties, maar aan de door Christus ingestelde en door den heiligen Geest beveiligde orde in de H. Kerk zelf.

Er volgt hier dan tot slot van deze inleidende artikelen een korte beschouwing over de twee voornaamste grootmachten op de concilies: den Paus en.... den H. Geest.

J. OUWENDIJK.

ONS HUISHOUDEN

Pruimen worden goedkoop

Week na week, maand na maand blijven de milde gaven van tuin en akker ons toestromen en in elke periode leveren ze prompt op tijd het daaraan eigene product.

Op fruitgebied zijn dat in Augustus de pruimen. Enkele vroege soorten beginnen al in eind Juli te komen en de allerlaatste, de kwetsen, duren tot in September, zelfs tot October, maar dit zijn dan toch slechts de restantjes uit de hoorn van overvloed.

Dit jaar levert een bijzonder rijke pruimenoogst en voor de huisvrouw is dit in de huidige omstandigheden een blij gebeuren. Want de grote aanvoer voorspelt een lage prijs en dus een prachtgelegenheid om een flinke voorraad op te doen. Niet natuurlijk om alleen als vers tafelfruit te gebruiken, maar juist om er in de wintermaanden, als de verse levensmiddelen schaars zijn, wat aan te hebben. De pruimen zijn voor velerlei doeleinden geschikt. Men maakt er jam en gelei van, compôte, zoetzuur en eet ze ook als groenten. Bij broodmaaltijden en het middagmaal zijn ze gelijkelijk op hun plaats, zij het dan ook in andere vorm. Ook in of tot verschillende dranken verwerkt zijn ze smakelijk.

Ofschoon er van alle soorten een grote aanvoer zal zijn, zijn het toch de grote rose vruchten, van de Reine Victoria, die in enorme massa ter markt zullen komen en die dus voor de huishouding het meest de aandacht zullen verdienen.

Wanneer ze werkelijk erg goedkoop worden, kan men er op eenvoudige wijze en geheel zonder suiker een moes van maken, die op brood gegeten wordt of bij rijst, gort, griesmeel, enz.

De vruchten worden dan eenvoudig gewassen, ontpit en in stukjes gesneden of met een houten stamper fijn gedrukt.

Wie een worstmolen heeft, draait ze daar even door. Op een niet al te fel vuur kookt men ze dan zó lang in, tot er ongeveer een derde deel van de oorspronkelijke hoeveelheid over is. Om aanbranden te voorkomen moet er voortdurend in geroerd worden.

Smakelijke jam krijgt men, door aan de pruimen de helft van het gewicht aan suiker toe te voegen, of men neemt voor 2 pond vruchten ½ pond suiker en een pond glucose. Nadat de pruimen een tijd lang gekookt hebben, voegt men de suiker eraan toe en laat alles onder roeren nog zó lang koken, tot een druppel op een koud bord niet meer uitvloeit.

Een fijner smakende pruim, de groene Reine Claude, is doorgaans te duur om er jam van te maken. Wie ze zelf heeft, kan van de beschadigde exemplaren die niet voor verkoop in aanmerking komen een smakelijke jam maken. Om het fijne aroma zoveel mogelijk te bewaren, roert men dan Opekta erdoor, een product dat ook van fruit gemaakt wordt en dus de waarde van de jam niet vermindert, integendeel. De jam behoeft dan, eenmaal goed aan de kook zijnde, maar 10 minuten door te koken. Dit heeft tot gevolg, dat veel minder sap verdampt en men dus meer jam overhoudt, die bovendien veel smakelijker is en voedzaam tevens, omdat de minder langdurige verhitting minder nuttige stoffen doet verloren gaan (juist dus zoals bij groenten, enz.).

De Reine Claude vooral, maar ook de Victoria's zijn heerlijk om te steriliseren. Men legt ze 1 minuut in kokend water, waarna het huidje gemakkelijk te verwijderen is. Dan snijdt men ze in tweeën, verwijdert de pit en legt de vruchten in de volgens bekend voorschrift gereinigde flessen, waarna ze ½ uur gesteriliseerd worden op 80°.

Men kan er later vóór het gebruik dan wel suiker of zoetstof aan toevoegen, maar men kan ze ook met wat suiker of glucose steriliseren.

Een smakelijk avondmaal vormen pruimen met aardappelen en spek. In een bakvorm leggen we wat dunne schijfjes half gaar gebakken spek, daarop een laag gekookte aardappelplakjes, daarop een laag ontpitte pruimen, dan weer aardappels, pruimen, enz.; bovenop komen weer wat schijfjes spek. In de oven laat men er een korstje op bakken of stooft ze op een zacht pitje van het petroleumstel en geeft er kropsla of andijviesla bij.

Heel smakelijk en voedzaam is, als toespijs bij middag- of avondmaal, in water of in melk gekookte rijst, gort of griesmeel met pruimensaus. Hiervoor koken we de ontpitte pruimen met heel weinig water zacht, roeren ze door een vergiet en zoeten ze met een beetje suiker of zoetstof. Is deze saus erg dun dan binden we ze met een beetje met water aangemengde maizena.

Ook de gesteriliseerde vruchten kunnen we deze winter goed voor dit doel gebruiken.

WILMA MÜNCH.

VEILIG INMAKEN?
dat is inmaken met Nezo, het hygiënisch bereide en verpakte keukenzout van Boekelo!

Over honden en mensen

Sinds enkele weken bezitten we een hond. Een goed beest. Hij kan je zo trouwhartig aankijken. Als hij naast Roosje ligt, terwijl zij zoetjes in de box speelt, mag ik mij graag de plaat voorstellen, die bij mijn oude tante boven de schoorsteen hing. Een kindje drijft in een wieg — gelijk eertijds de kleine Mozes — op de wateren; een hond houdt het dobberende ding in evenwicht. Ik geloof, dat er onder stond: Trouw tot in de dood. Niet dat ik graag mijn Rosalietje aan zulk een experiment zou willen wagen, ik wil alleen zeggen: zo'n edelmoedig dier lijkt me onze hond.

Cora, kom hier! Hij komt hier. Cora, geef poot! Hij geeft poot. Cora, in je mand! Hij af. Enfin, er mankeert niets aan. Wat zou ons dan belet hebben om hem mee te nemen op die aardige vacantiewandeling met de boterhammen in de rugzak mee en een appeltje toe? 't Ging alles fijn, totdat we op een stille landweg kwamen voorbij een gezonde varkensfamilie. Toen ontwaakte in het tamme huisdier de wilde drift van zijn strijdlustige voorvaderen. Als bezeten rukte hij aan de lijn, sprong de sloot over en rende op het levende varkensvlees in. Hij stoorde zich niet aan de prachtige woede van het logge moederdier, noch aan ons roepen. De boer, in eerlijke verontwaardiging dreigde hem met een grote brandnetelschaar en ons met erg lelijke woorden. „Morgen kom ik bij je vertellen, hoeveel er dood zijn en dan zal je betalen!" Wij hebben in bange afwachting geleefd. Stel je voor, dat zo'n onnozele wandeling aanleiding werd, dat we financieel gevild zouden worden. Na enkele dagen, toen de boer nog niet verschenen was, konden we pas lachen om het hele geval.

Dat wij het vanmorgen weer opgerakeld hebben, en het de gestalte aannam van een fris, om niet te zeggen, groots avontuur, komt door het stukje decadentie, waarvan de krant een verslag gaf en waarin ook „de hond" een rol speelt.

Ik bedoel het concours d'élégance, het concours costumé, het concours de jeunesse costumée. Deze woorden-om-over-te-struikelen betekenen zoveel als, dat opgeprikte kinderen, sjieke juffrouwen en mooie, althans mooi bijgewerkte mevrouwen (met massage, cream, lotion, rouge, poeder, lippenstift doe je tijdelijke wonderen) allen met een hond, voor een zeker publiek paraderen, om zich te laten bewonderen, taxeren en daarna, al of niet, een prijs in de wacht te slepen.

Ik voor mij had het niet onaardig gevonden, als zo'n paar van die welopgevoede spaniels, hazewinden, dobbermanpinchers, Schotse herders enz. enz. eens ongemanierd uit de band waren gesprongen, recht op het publiek af (zoals Cora op de biggen), op de „mama's en papa's, mitsgaders de andere supporters, die rondom de ring zaten en die het aan kreten van aanmoediging en aan handgeklap van hun favorieten niet lieten ontbreken."

Arme, arme kinderen!

U moet me goed begrijpen. Dat iets dergelijks in deze tijd tóch doorgang vindt, ergert me niet al te zeer, omdat het me niet verwondert. Er kan nog zoveel bittere ernst, nog zo groot leed onder de mensen zijn, altijd blijven er oppervlakkige, domme wezens, die daar niet door geraakt worden. Dat ondervond reeds Noë in zijn tijd, dat zal wel zo wezen tot aan de laatste oordeelsdag toe. Maar het feit, dat onze dagbladen een rapport, een grote foto van zulk een trieste vertoning opnemen, dat hindert me. Och ja, ik begrijp, dat een krant zich ook enigszins aan moet passen. Misschien kan ze soms niet doen, misschien soms niet laten, wat ze wil. Maar ze mag toch ook wel een beetje rekening houden met de bovenstbeste abonné's, die haar het voortbestaan mogelijk maken en die van boven geciteerde onzin niet gediend zijn. Aan al de goeie moeders van talrijk kroost — de trouwe lezeressen, — die er ook wel graag jong en aardig uit zouden zien, maar die nooit de kans krijgen om zich eens op te knappen. O, wij zijn er diep van overtuigd, dat veel kinderen op zich niet oud maken, dat moeders van grote gezinnen er op hun zilveren bruiloft nog schitterend uit kunnen zien. Doch als ik zo eens rondkijk, wanneer de kerk uitgaat, of in bijeenkomsten, waar veel vrouwen zijn, dan kan ik toch heel goed merken, dat het niet allemaal in de kleren gaat zitten, dan zie ik veel zorgelijke, veel vermoeide, veel tobberige gezichten. Waarom ergert men die moeders met verslagen van schoonheidswedstrijden?

Zelfs de eenvoudigste vrouw wil graag geloven aan de schone toekomst, die men voorspelt, al betreurt zij, dat ze ingeluid moet worden met gruwelijke drama's te land, te water, in de lucht. Maar wat moet ze er van denken, als naast hoogdravende „opbouwende" artikelen een opgewekt, geïllustreerd verslag prijkt van een schouwspel, dat in de grond toch een teken van verval is?

Cora, hier! Zo, kijk me aan. Jij krijgt morgen rijst met kaantjes, al zeggen ze, dat vet niet goed voor je is. Voor één keer mag dat wel. Ja! Zal je altijd een goede eenvoudige lobbes blijven? Een enkele ondeugende streek wordt je graag vergeven, als je maar niet aan verachtelijke, menselijke dwaasheden gaat deelnemen, zoals je collega's in Scheveningen.

Goed verstaan? Geef poot, Cora! En nou.... in je mand!

C. BOUDENS-VAN HEEL.

Corr. T. V. te d. B. Waarom bent u zo boos over het artikel Zenuwachtigheid? Ik had toch eerlijk van te voren alle mensen uitgeschakeld, die werkelijk „last van hun zenuwen" hebben?

A. v. S. te 's-G. Dank voor alleraardigste brief. Kom op de dienstbodenkwestie terug, al is dat altijd een hachelijke onderneming.

C. B. v. H.

N.V. MATTHEEUSSENS
OSSENDRECHT
PEEKOFFIE MOSTERD
TAFELZUREN
STEUNT HOLLAND'S INDUSTRIE

ZOO HOORT HET
WELLEVENDHEID ALS UITING VAN INNERLIJKE BESCHAVING EN LIEFDE TOT DEN EVENMENS
DOOR TOOS POST
Voorwoord van Mag. Dr. S. Stokman, O.F.M.
ING. ƒ 0.70
IN KEURIG BANDJE ƒ 1.10

SCHAAKRUBRIEK

Correspondentieadres: Drs. Th. C. L. Kok, Assendelftstraat 17, Den Haag

Oplossing probleem No. 259 (J. Möller)

Wit: Kg6, De4, Pb5 en e6, pionnen a6, a7 en g5.

Zwart: Ka8, Tc2 en c6, Lc1, pion c7.

Wit moet zijn dame op de 8ste lijn zien te brengen. Echter moet Tc6 zolang mogelijk gepend blijven, daar deze toren anders schaak gaat geven. Nu wordt evenwel 1. Dd5 met Lg5: en 1. Df3 met La3 afdoende gepareerd. Daarom wordt eerst met 1. **De4—h1!** (dr. Dh8 mat) de loper naar b2 gelokt. 1. ....., Lc1—b2 en nu gaat 2. Dh1—d5 wel: 2. ....., Lb2—f6 en wij zien, waarom de loper naar een ander veld gelokt is; thans heeft de parade van de dreiging Dd8 immers tot gevolg, dat Pe6 ontpend is, zodat er 3. Pe6×c7 mat kan volgen.

Oplossing probleem No. 260 (Chicco)

Wit: Kc1, Dg1, Ta6, Lb3 en h2, Pc3 en d2, pionnen a3, c6 en f4.

Zwart: Kd6, Da4, Pb2, pionnen a5, c7, d3 en e6.

1. **Dg1—g7** dreigt 2. Dg7—f8 mat. Zwart pareert door een der pionnen c6 of f4 te slaan, zodat de witte dame op g7 moet blijven teneinde veld c7 respectievelijk e5 te dekken. Daar zwart door dit slaan echter zijn dame pent, kan een der witte paarden op e4 mat zetten. Daarbij is op te merken, dat ook telkens een dezer paarden gepend wordt en dus slechts één matzet door wit mogelijk is: 1. ....., Da4×c6. 2. Pd2—e4 en 1. ....., Da4×f4. Pc3—e4. Op 1. ....., Kd6—c5 tenslotte volgt 2. Dg7—e5 mat.

Goede oplossingen. Beide problemen: R. Bosma, Sneek; J. P. Kleynbreugel, Goirle; G. J. C. v. Trijp, Utrecht en L. P. Solleveld, Wateringen.

Alleen No. 260: M. Klumpkens te Swalmen.

Ter oplossing Probleem No. 263. Inzendingen vóór 6 September.

No. 263
Th. C. L. Kok
Skakbladet 1936

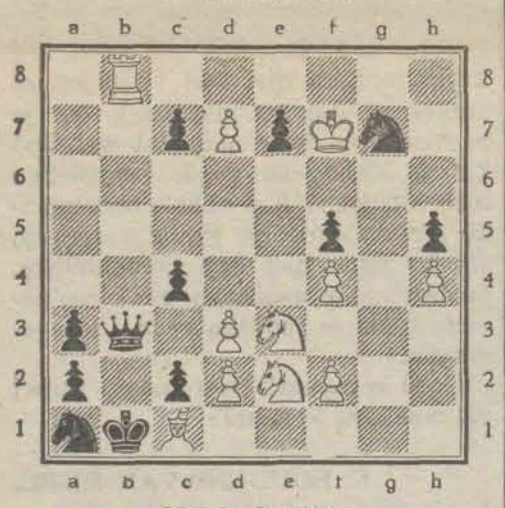

Mat in 3 zetten

Caro Kann-opening

Een onzer lezers stelt de volgende vraag: In een door mij gespeelde partij ging het als volgt:

1. e2—e4, c7—c6. 2. d2—d4, d7—d5. 3. Pb1—c3, Pg8—f6? 4. e4—e5, Pf6—g8 (had het paard geen beter veld?). 5. Lf1—d3 (verhindert Lf5), e7—e6. 6. Pg1—e2 en nu verkreeg zwart met 6. ..... c6—c5 toch nog het betere spel ondanks de verloren paardzetten. Had wit dit kunnen voorkomen?

Antwoord: Als wit in de Caro Kann-opening of in de Franse partij e4—e5 gespeeld heeft bestaat zwart's tegenkans juist steeds in het spelen van c5, waarna punt d4 wordt aangevallen en de ver naar voren geschoven pion op e5 zwak wordt. Hierdoor komt het, dat wit de kleine voorsprong in ontwikkeling toch niet zo vlug uit kan buiten. Beter is wellicht 6. Pc3—e2 om na c6—c5 met 7. c2—c3 voort te zetten; op c5×d4 volgt dan c3×d4 en op c5—c4 Ld3—c2. Wit kan vervolgens het beste een aanval op de koningsvleugel voorbereiden met f2—f4, Pg1—f3, 0—0, Lc1—e3 en Pe2—g3, eventueel gevolgd door f4—f5. De korte rochade wordt dan voor zwart zeer riskant. Intussen mene men niet, dat de openingsfout van zwart (Pf6?) wit al direct gewonnen spel geeft.

Opgemerkt zij nog, dat na 4. e4—e5, Pf6 g8 toch wel zowat de beste zet is. Op d7 staat het paard zijn collega in de weg, en na Pe4 volgt afruil op dit veld, wat zwart een zwakke pion bezorgt.

Correspondentie. C. v. N. te Delft. Uw brief in dank ontvangen. De andere kwestie wordt volgende week behandeld.

Twee torens

Aan de oevers van de Waal staan ze beide; de ene aan de linkeroever tussen de opgestapelde huizenmassa's van de Keizerstad Nijmegen, de ander meer stroomafwaarts aan de rechteroever tussen de landelijke behuizingen van het dorpje Varik.

En zo verschillend beide plaatsen zijn, zo verschillend zijn ook de torens.

Nijmegen: Uit de lage Waaloever treden de gezellige logementen en handelshuizen langs de loskaden aan, daar klimt tegen de heuvelflank een steile straat naar boven, en met de steile straat, tassen en stapelen zich de huizen op, de een al hoger dan de ander, de een als het ware steunend op de ander. En daartussen komen welige groenpluimen van prachtige boomgroepen te voorschijn. Al hoger stijgt de huizenmassa en het oog glijdt over de rode en blauwe daken, maar wordt dan met magnetische kracht getrokken door een feestelijke uitbloei van dit omhoog-

strevend gestuw van huizen en groen. Hoog boven al deze daken rijst de St. Stevenskerk met z'n jubelende torenspits die wij hierbij afbeelden.

De St. Stevenstoren is een, in de kerk gebouwde bakstenen toren oorspronkelijk uit het laatst van de 13e eeuw, na een brand in 1431 herbouwd en daarna in 1569 en 1592 nog eens hersteld.

De balustrade op de vierkante onderbouw is in 1593 daarop geplaatst, terwijl de thans bestaande torenspits in 1605 de oude spits kwam vervangen. Deze zeer speelse torenspits bestaat uit een achtkante lantaarn met een peervormige spits en bevat een klokkenspel van 36 klokken.

Van een heel ander karakter is de toren te Varik. Ook hier is het de Waal die ons er langs voert; maar hier geen opstrevende heuvelflank, geen opgetaste huizen, geen jubelende feestelijke toren. Hier integendeel een sobere ingekeerdheid die ons denken doet aan een stoeren wachter bij de zware Waaldijken, beschuttend en beschermend; wakend over de nederige kleine boerderijtjes aan z'n voet.

Ook z'n geschiedenis is sober. Het onderste deel (op de tekening niet te zien) is van tufsteen, de tweede geleding met de spitsboogramen is van baksteen met banden van tufsteen uit de 14e eeuw, terwijl het derde deel met de galmgaten uit het einde der 15e eeuw is. De helm (het torendak) tenslotte is van 1844, terwijl sinds 1911 de toren geheel alleen staat, omdat toen de kerk is afgebroken.

De toren vierkant en robust met een even kloeke spits. De geleding der ramen en galmgaten geeft een zekere blijheid weerom, die, nu de toren niet meer aan z'n oorspronkelijke bestemming beantwoordt, des te schrijnender aandoet en ons met weemoed vervult. Vooral als men de vele slechte torens van onze jongere kerkgebouwen in de vergelijking betrekt.

Het zien van deze torens maakt me weemoedig.

ARCHITEKT.

Liefde

Victor Breugel was een trots opstandig mens. Een vreemde, eigenaardige man, die niet bemind werd door degenen met wie hij dagelijks verkeerde. Evenmin werd hij gehaat of gevreesd, want, hoewel hij een trotse opstandige aard had was hij anderzijds dom en kortzichtig. Niemand liet zich iets gelegen liggen aan zijn dreigende uitvallen als hij zich kwaad maakte, zoals men zich ook niet stoorde aan zijn waanwijze theoriën.

Men moet om Victor Breugel goed te leren kennen ook de keerzijde van de medaille bezien. Hij bezat zeer zeker ook goede eigenschappen en de voornaamste daarvan waren zijn eerlijkheid en zijn ijver. Voor niets ter wereld was hij te bewegen tot een onoprechte daad en zijn ploeteren om zijn gezin te onderhouden wekte toch bewondering af. Dit was voor Victor Breugel geen geringe taak, want hij behoorde tot die lieden, die, hetzij door altijddurende pech of door domheid en eigenwijsheid steeds met moeilijkheden te kampen hebben en doorgaans aan het kortste eindje trekken.

Het was hem niet voor de wind gegaan in dit aardse tranendal. De tegenspoed begon al toen hij nog op de schoolbanken zat. Zijn vader stierf in die tijd en de moeder ontbraken het inzicht en de capaciteiten om de zaak van haar man voort te zetten. Toen Victor nauwelijks veertien jaar was moest er al een baantje voor hem gezocht worden, daar zijn moeder niet in staat was alleen het nodige voor het gezin te verdienen. Daar zij echter nog goede relaties had uit vroegere tijd werd Victor op een kantoor geplaatst van een koffiebranderij. Daar bleef hij tot zijn achttiende jaar, maar hij maakte niet veel vorderingen; het was dan ook meer uit medelijden voor zijn moeder dan om zijn prestaties dat hij mocht blijven.

Toen de oude patroon echter stierf en zijn zoon de zaak in beheer nam was het rijk voor Victor spoedig uit, want de jonge firmant was niet zo medelijdend van aard. Tot aan zijn vijf en twintigste jaar zwalkte Victor van den een naar den ander, met vaak grote tussenpozen van werkloosheid.

Toen echter kreeg hij een baantje als magazijnbediende en hier wist hij het vertrouwen te winnen, zodat hij na enkele jaren een eigen gezin kon gaan stichten. Tien jaar later had hij zes kinderen, maar zijn betrekking was hij kwijt. De oorzaak was teruggang in zaken bij zijn patroon en deze had een zoon, die om het evenwicht te herstellen het werk van Victor moest gaan doen.

Door al wat hij krijgen kon aan te pakken wist Victor een jaar uit de handen van steun en armenfonds te blijven, maar toen ging het niet langer, de kinderen zagen grauw van armoe en honger. Victor deed de zware stap, hij, de trotse eigenwijze man, met z'n hagelwit boord, z'n bolhoedje, de keurige vouw in z'n pantalon, stempelde 's morgens en 's avonds en verteerde van nijd, schaamte en afgunst. Hij stempelde niet lang, want z'n broodbezorgers konden den man, die altijd iets had aan te merken, niet luchten of zien. Hij was bij de eersten, die werden uitgekozen om in werkverschaffing te gaan arbeiden. Met de schop in de kleigrond. Botweg weigerde hij, nou ja dat moest hij weten, hij wist wat er dan zou gebeuren. Drie dagen later vertrok hij met een groepje mannen naar het werkkamp. Na een maand was hij aan het harde werk gewoon geraakt, z'n vrouw en kinderen kregen het iets beter, maar hijzelf zakte dieper en dieper weg. Wat er precies in hem omging zal wel nooit iemand weten, want hij sprak er niet over. Een stille grimmige man ging van huis naar het werk en even stil en verbeten keerde hij 's avonds weer.

Geen half jaar hield hij het uit. Hij stortte ineen op het werk en werd naar huis gebracht. Twee maanden lang lag hij in het kille witte bed te wachten op de dood, maar de dood kwam niet. Lichamelijk voelde Victor zich sterker worden, maar naar de geest werd hij met de dag ellendiger.

Toen gebeurde er iets bijzonders. Een jonge kapelaan, die op huisbezoek kwam, praatte met Victor.

Hij kwam terug en op een keer zei hij: „Jij moet er voor een poosje tussenuit. Ik weet voor jou een goed gratis rusthuis: bij de paters op de Kluis." Victor weigerde zoals altijd, maar een dag later kwam hij er op terug, in zijn hart verlangde hij niets liever dan een poos geheel alleen te zijn om te rusten en te vergeten.

Nu doolde hij door de brede gangen van het klooster of hij toefde op de grote akkers van de Kluis. Niemand stoorde hem, geen die hem iets vroeg; hij kon doen en laten wat hij wilde en zijn brood stond steeds gereed als hij wilde eten. Evenmin stelde hij vragen of zocht hij het gezelschap van de paters en broeders of een der andere gasten. Hij wilde alleen zijn en dat werd hem gegund.

Toch bleef hij niet alleen. Op een morgen reikte een oude broeder, die in de boomgaard bezig was, hem een glanzende appel toe. Victor nam de appel en zij praatten even samen. Later praatten zij weer, hun harten zochten en vonden elkaar, zij werden vrienden. Victor heeft den ouden kloosterling van zijn leven verteld, maar deze antwoordde weinig. Wat later zei Victor: „Wat zijt gij toch gelukkig hier, wat is het hier heerlijk rustig en vredig. Gij kunt hier blijven, maar ik moet terug naar die ellendige wereld, die wrede liefdeloze maatschappij.

Toen sprak de broeder, zei het na een lange aarzeling: „Is de wereld ellendig? Is de maatschappij wreed en liefdeloos? Ach neen, wereld en maatschappij zijn volkomen zonder gevoelens als mechanische dingen. De mensen zijn wreed en liefdeloos? Ach neen, ook niet. De mensen weten alleen niet wat liefde is. Er is veel moois in de wereld naast al het lelijke. Er is de mooie liefde tussen broers en zusters, de sterke liefde tussen man en vrouw, de heerlijke offerende liefde van de moeder voor het kind, de aanhankelijke liefde van het kind voor de ouders. Al deze liefde is er, erken het, maar zij is menselijk, broos en snel door verkeerde hartstocht overwonnen. Slechts ene liefde is onoverwinnelijk. Dat is de Liefde van God voor de mensen. Als wij God konden liefhebben zoals Hij ons liefheeft wat zouden wij rijk zijn. Hebt gij u als eens afgevraagd, jonge vriend, of gij God liefhebt? Neen, gij hebt gemord omdat gij hebt moeten lijden en ontberen. Gij zijt te kort geschoten, gij hebt verzuimd Gods Liefde te leren kennen. De troost daarvan hebt gij moeten derven en gij zijt ellendig geworden. Onthoud deze woorden, liefdezoeker, als gij zijt weergekeerd bij de uwen. Onthoud dat er slechts één Liefde is. Tracht God lief te hebben zoals Hij 't u doet. Verzaagt nooit in uw pogen daartoe, geen dag, geen uur. Dan zal eenmaal uw ellende ophouden en zult gij verzadigd zijn van vrede en geluk. God is niets dan Liefde en als wij willen — en elkeen kan dat — kunnen wij één zijn met Hem.

WALTER.

REDACTIE-ADRES:
BERKENSTRAAT 57, HAARLEM (NOORD)

VOLKSRETRAITE

VOLKSBOND BOSKOOP-REEUWIJK-WADDINXVEEN

Het is een alleszins te waarderen daad, dat de afdelingen Boskoop, Reeuwijk en Waddinxveen de handen ineen sloegen om gezamenlijk voor hun leden een volksretraite te houden. Dit is nog meer van betekenis in de tijd die wij beleven nu de mens meer nog dan in het verleden voor zijn leven een geestelijke basis en steun nodig heeft.

Wij vertrouwen dan ook dat geen enkel der leden aan deze volksretraite niet zal deelnemen.

Het program is als volgt samengesteld:

Zondag 25 Augustus: 10.15 Hoogmis tot intentie Volksbond met predikatie. Onderwerp: Sociale zin.

4.30: Opening van de retraite. Eerste overweging God en het persoonlijke kwaad.

5—5.15: Overdenking in de kerk.

5.15—5.30: Kort lof in de kerk.

6 uur: Verenigingsgebouw. Conferentie: Het volksbondwerk in deze tijd. Dit onderwerp te behandelen door een van de hoofdbestuurders. De bedoeling is om aan te geven wat er gebeuren moet.

7 uur: Sluiting met gebed voor de vrede.

Maandag 26 Aug.: 7.30: Overweging: God en het algemene kwaad. Kwartier overdenking. Sluiting met kort Lof.

Dinsdag 27 Aug.: 7.30: Overweging: De verheven waarde van het lijden. Kwartier overdenking. Sluiting met kort lof.

Woensdag 28 Aug: 7 uur: Plechtig lof met sluiting. Onder het lof predikatie over de Nieuwe Gemeenschap.

8 uur: Prettige bijeenkomst in het gebouw.

De eerste drie overwegingen worden gehouden door den eerwaarden heer kapelaan B. Voets.

Vrienden van Boskoop, Reeuwijk en Waddinxveen, toont nu uw belangstelling. Maakt deze volksretraite zo intens mogelijk mede. Gods zegen vergezelle u daarbij.

Even herinneren

In een tijd als deze, waarin de feiten elkander zo verbazend snel opvolgen, dat men bijna de kluts kwijt zou raken, zijn ogenblikken van diepe bezinning nodig. In zulke stonden komt in onze herinnering wat ondernomen werd om te komen tot verwezenlijking van gestelde idealen. Een daad, een aansporing, een gesproken woord.

Bij het naslaan der notulen van onze centrale raadsvergadering (Bondsraadsvergadering) van 15 Mei 1939 viel ons oog op het verslag van het op die vergadering door onzen geestelijken adviseur gesproken woord.

„De geestelijke adviseur constateerde met vreugde, dat er in de afgelopen drie jaar een kentering heeft plaats gehad in de geesten der leden. Drie jaar geleden gingen we allen gebukt onder de crisis en verlangden allen naar de goede oude tijd terug. Thans willen we die oude tijd niet meer terug, maar 'n nieuwe maatschappij, met nieuwe organisatie en nieuwe perspectieven.

De actie strevende naar een Nieuwe Gemeenschap is gekomen op een psychologisch moment. Deze gedachte is niet vaag, maar vast omlijnd en opgebouwd op Quadragesimo Anno. Onze organisaties zijn nog te veel belangengroepen. Deze mensengroepen moeten met en naast elkaar georganiseerd zijn, niet tegen elkaar! Standsgroeperingen moeten elkaar meer en meer naderen; één grote gemeenschap voor allen.

De bedrijfsorganisatie zal alleen kunnen bloeien als patroon en arbeider ervan overtuigd zijn, dat ze samen moeten werken voor de bloei van het bedrijf. Zo ook in de Nieuwe Gemeenschap. Deze overtuiging wordt ontegenzeggelijk groter. We gaan vooruit. Laten we vertrouwen hebben in onze beginselen, die ontsproten zijn aan de Goddelijke Levensbron, dan zullen wij ook vertrouwen hebben in het succes.

Het Christusbeeld hebben wij niet altijd ongerept door het leven gedragen. Het bewustzijn van onze tekortkomingen waarborgt reeds, dat we het in de toekomst beter zullen doen. Doch we zullen er van overtuigd moeten zijn, dat we ons moeite moeten getroosten. De Nieuwe Gemeenschap vraagt inspanning, geduld, vertrouwen, overleg, inzicht. Doch naar Goddelijk voorbeeld willen wij offeren en ons oefenen in sociale zin om als bekroning voor ons werk te ontvangen een Nieuwe Gemeenschap, waarin een der eerste pijlers is de arbeidersgemeenschap en waarin Christus heerst als Koning."

Zie wij waren en zijn op de goede weg. De trouw der leden aan onze organisatie is de waarborg dat de zegen behaald zal worden.

District Alkmaar

Wegens aanvang van de Studiedagen op Zaterdag a.s., zal er geen zitting gehouden worden door het Adviesbureau te Alkmaar.

Adviesbureau Delft

Wegens vacantie geen zitting op Dinsdag 20 en 27 Augustus.

Adviesbureau Rotterdam

Wegens vacantie geen zitting op Zaterdag 24 en 31 Augustus.

Wat ons uit de afdelingen ter ore kwam

ALKMAAR

Onze Thermometeractie is wederom in volle gang. De ijverige propagandisten steken hun liefde voor het Kanunnik-Van-Schaikfonds niet onder stoelen of banken. Hoewel er reeds vele thermometers zijn geplaatst, zijn er toch nog vele katholieke huisgezinnen en zelfs leden van de Katholieke Volksbond, die nog geen thermometer bezitten. Dit is feitelijk niet toelaatbaar. Want in ieder katholiek huisgezin behoort een thermometer geplaatst te zijn, temeer daar deze actie een doel nastreeft, waardoor men het priesterschap meer kan helpen uitbreiden en vele onvermogende priesterstudenten hun studie kunnen voortzetten. Daarom is het voor onze propagandisten zo'n mooie en grootse taak om deze actie, ook in katholiek Alkmaar, met alle ijver voort te zetten en in elk katholiek huisgezin een thermometer te plaatsen.

In verband hiermee verzoeken wij onze leden deze propagandisten behulpzaam te willen zijn, door de thermometer-actie te propageren. Mochten er reeds leden zijn die de thermometer geheel gevuld hebben en deze gaarne door een nieuwe zien vervangen, dan wordt men vriendelijk verzocht hiervan mededeling te doen aan ons secretariaat, waarna dan wordt zorggedragen dat men van een nieuwe thermometer wordt voorzien. In ieder geval vragen wij uw aller medewerking voor deze mooie actie, vooral met het doel de wereld aan vele en goede priesters te helpen, waaraan zij zo grote behoefte heeft. Dit alleen moet voor ons allen een aansporing zijn deze zaak te steunen en onze schouders onder dit werk te zetten, opdat in de naaste toekomst de wereld in christelijke geest moge worden herbouwd toe heil en welzijn van de mensheid.

ASSENDELFT

Uit een gezamenlijke nood leert men elkander kennen, bijstaan en waarderen. Dit is ook het gelukkig resultaat van het bombardement waar onze gemeente onlangs het slachtoffer werd.

De schade, door het bombardement veroorzaakt, werd geraamd op *f* 1200 en momenteel is door vrijwillige bijdragen van de plaatselijke bevolking dit bedrag reeds overschreden. Het blijft nog steeds nadruppelen en de plannen, om een plaatselijk fonds te vormen voor schadevergoedingen bij bombardementen, kunnen verwezenlijkt worden. Bij alle narigheid die de mensheid thans moet meemaken, toont deze tijd toch ook een goede kant. De eensgezindheid wordt bevorderd en rekenen wij alles bijeen, wat sinds de laatste maanden door middel van lijsten en op andere wijze bijeen is gebracht, dan maakt dit een bedrag van ongeveer drie duizend gulden. Degenen, die daaraan geofferd hebben, zij zijn er niet armer door geworden. Blijft deze uiting van burgerzin bestaan, ook als de tijdsomstandigheden weer normaler worden, dan kan er op verschillend gebied nog veel tot stand worden gebracht. Want offerzin en eensgezindheid baren kracht.

BEVERWIJK

Opbrengst speldjesdag

De Speldjesdag voor Herwonnen Levenskracht heeft de mooie som opgebracht van *f* 194,72. Zeker een mooi bedrag. Toch was het niet overeenkomstig de verwachting. Als men nagaat dat de opbrengst het vorig jaar *f* 220,20 bedroeg, dan ligt ook op deze speldjesdag het stempel van de huidige omstandigheden, in deze zin dat de verarming tot uiting komt. Aan allen die dit resultaat hebben voortgebracht, hartelijk dank.

HAARLEM

De jaarlijks te houden bedevaart naar O. L. Vrouwe ter Nood te Heiloo, welke georganiseerd wordt door de commissie voor de geestelijke belangen, onderafdeling van de Volksbond, is gehouden jongstleden Zondag. De pelgrimstocht heeft niet nagelaten een grootse indruk op de deelnemers te maken.

Het slechte weer en de sterke wind hebben voor de wielrijders deze tocht naar Heiloo tot een echte pelgrimage gemaakt. Maar waar de opoffering groter is, zullen ook de verdiensten evenredig zijn.

Voor het hek van het bedevaartsterrein werd de stoet opgesteld. Met vaandels en vlaggen en de koraalmuziek van de muziekvereniging Utile Dulci trok men onder het zingen van het lied „Lieve Moeder van den Heer" naar de grote kapel om de plechtige H. Mis bij te wonen, die door kapelaan Poppen, geestelijk adviseur der afdeling, werd opgedragen, met assistentie van de weleerwaarde heren L. H. M. Teylingen en J. Th. van der Beek, respectievelijk als diaken en subdiaken.

Onder het H. Misoffer hield de weleerwaarde heer P. Poppen een predikatie over de machtige voorspraak van Maria. De vaste gezangen werden door de pelgrims gezongen en de wisselende gezangen door het jongens- en mannenkoor van de zangvereniging St. Caecilia.

Om half een werd de kruisweg in groepen gebeden. Kapelaan L. A. M. van Teijlingen hield hierna een treffende Maria-predikatie over het verlossingswerk van Maria.

Het plechtig Lof werd gecelebreerd door pastoor A. W. J. Lühn met assistentie van de weleerwaarde heren P. Poppen en L. A. M. van Teylingen. Onder het Lof werd de predikatie gehouden door den weleerwaarden heer J. Th. van der Beek.

Na deze predikatie, welke een merkbare indruk op de pelgrims maakte, werd de grote processie gehouden. Het was een onafzienbare stoet met zijn onschuldige bruidjes, vlaggen en vaandels, met zingende en biddende pelgrims, hulde brengend aan Jesus in Zijn H. Sacrament.

Bij het binnenkomen van de kapel werd een plechtig Te Deum aangeheven om God te bedanken.

HEEMSTEDE

Op de feestdag van O. L. Vrouwe Hemelvaart, Donderdag 15 Augustus j.l., werd door het plaatselijk comité van Herwonnen Levenskracht de gebruikelijke bloempjesdag georganiseerd.

Deze dag heeft tot een zeer goed resultaat geleid. In totaal was de opbrengst f 240,98 en dat is bijna f 785 meer dan het vorig jaar. Voorwaar een mooi resultaat.

Aan hen die offerde en aan allen die dit offeren mogelijk maakten een oprecht woord van hartelijke dank namens de lijdenden.

HILLEGOM

Een parochiekerk is ook voor onze leden de plaats van waaruit de zegeningen stromen tot ons en onze huisgenoten. Viert onze parochiekerk dan ook feest, het is tevens ons feest. Welnu dezer dagen zullen de leden van het jubileum-comité bij de parochianen rond gaan voor het inzamelen van de feestgave. Het comité hoopt, dat de parochianen naar vermogen zullen bijdragen om daardoor tevens enige verlichting te brengen in de moeilijkheden waarin het kerkbestuur ten gevolge van de tijdsomstandigheden is geraakt. Moge 8 September a.s. een feestdag worden voor de parochie van St. Joseph, welke dan in het zilver staat en zeker voor haar pastoor, die bijna gedurende deze kwart eeuw de parochie bestuurde.

VELSEN

Jeugdigen als hulp in de landbouw

De directeur van de Arbeidsbeurs verzoekt ons opneming van het volgende:

Er bestaat binnenkort gelegenheid om jongelieden te plaatsen als hulparbeider(ster) bij Nederlandse landbouwers. Als regel zullen de jongelieden intern geplaatst worden voor de tijd van ongeveer twee maanden. Behalve kost en inwoning wordt f 1,50 à f 2 zakgeld per week verstrekt. Men kan zich reeds hiervoor melden bij de Arbeidsbeurs, Heidestraat 40 te IJmuiden-Oost. Verdere inlichtingen worden gaarne verstrekt.

Beschikbaarstelling goedkope margarine

Er is een wijziging gekomen in de regeling betreffende de beschikbaarstelling van onvermengde margarine en bak- en braadvet. Tot nu toe moest men deze op bonnen halen bij in verschillende delen van onze plaats gevestigde winkeliers. Thans is bepaald, dat de producten in het vervolg uitsluitend verkrijgbaar zullen zijn in de voormalige Arbeidsbeurs aan de Engelmundusweg.

Wordt Stuivers Vrijwilliger

Wij zijn fier op onze beginselen en dierbaar is ons de katholieke arbeidersbeweging. Dit zullen wij eenieder tonen en dragen daarom steeds ons insigne voor ieder zichtbaar.

SEPTEMBER AANVANG

der goedk. schriftel. lessen in Fransch, Duitsch, Engelsch, Boekh., Taal m/rekenen, enz. à 65 c. p. mnd. Ook Steno en Alg. ontw. Vraag gratis proefles Cursus Zelfontw., Bosb. Toussaintstr. 46 C, A'dam W.

N. V. Steenfabriek „Tienray"
TE TIENRAY DIR.: AUG. GEURTS
LEVERT ALLE SOORTEN STEENEN. HANDVORM EN PERSSTEENEN IN VECHT- EN WAALFORMAAT, TEGEN CONCURREERENDE PRIJZEN

PAUL BRAND VOORBURG Z.H. GEGARANDEERD HANDWERK
ATELIER KERKELIJKE KUNST · PR. MARIANNELAAN 174
MISKELKEN MET ETUI F. 100.= EN HOGER

TREKKINGSLIJST

van de Verloting ten bate van het Lourdes-Ziekenfonds van de Lourdes-Bedevaart R. K. Werkl.verbond, Drift 10-12, Utrecht. Trekking gehouden op 12 Augustus 1940 te Maasniel.

HOOFDPRIJS: Reis naar Lourdes gevallen op No. 8989.

No.	Prijzen	No.	Prijzen
164	Theezeefje	5275	Tabakspijp
301	Overhanddoek	5326	Notitieboekje
494	Skisokjes	5485	Kussen
708	Thee- en suikerschep	5674	Notitieboekje
716	Shawl	5754	Slacouvert
827	Sleutelbeurs	5821	Slacouvert
909	Eierstel	5830	Tabakspijp
938	Courantenhanger	6045	Potlood in étui
1071	Peper- en zoutstel	6261	Kapstokkleed
1132	Doos Lux	6501	Kussen
1218	Slacouvert	6634	Theemuts zonder beugel
1334	Theemuts zonder beugel	6940	Foto-album
1337	Schilderij opgeplakt	7100	Stel vleesvorkjes
1348	Geborduurd kleedje	7149	Suiker- en theeschep
1367	Bont zijden kleedje	7218	Kleedje
1482	Notitieboekje	7355	Foto-album
1506	Koekgrijper	7485	Handwerkdoos
1561	Theemuts	7526	Schilderij
1704	Kussen	7572	Dameszakdoekjes
1794	Foto-album	7944	Papiermandje
2118	Zilveren lepeltje	7955	Kleedje
2205	Bloempot	7961	Ligstoel
2259	Sleutelbeursje	8430	Kinderborstrok
2398	Tafelkleed groen	8336	Gehaakt kleedje
2424	Boodschappentas	8511	Eeau de Cologne-spuit
2505	Tafelkleed met franje	8655	Tabakspijp
2572	Tafelkleed blauw	8758	Eau de Cologne-spuit
2598	Potlood in étui	8778	Stel vleesvorkjes
2633	Tafelkleed geborduurd	8850	Tafelkleed rood
2643	Tafelkleed met franje	8864	Tafelkleed groot
2686	Babyjurkje	8881	Eeau de Cologne-spuit
3049	Koekgrijper	8925	Luxe beeldje
3346	Boodschappentas	8927	Portemonnaie
3489	Schilderij opgeplakt	8931	Portemonnaie
3566	Schilderij opgeplakt	8982	Notitieboekje
3870	Papiermand	8989	Lourdesreis
3878	Schilderijtje opgeplakt	9027	Kapstokkleed
3988	Sleutelbeursje	9066	Theemuts met beugel
4030	Tafelkleed met franje	9231	Boodschappentas
4068	Foto-album	9284	Theemuts
4095	Thee- en suikerschep	9311	Nagelétui
4148	Eierstel	9354	Koekmes
4227	Stel vleesvorkjes	9379	Schilderij opgeplakt
4476	Theezeefje	9381	Notitieboekje
4486	Naaikistje	9479	Kleedje
4661	Foto-album	9628	Tafelkleed groot
4808	Theemuts zonder beugel	9682	Muts
4889	Theemuts met beugel	9689	Nagelétui
5166	Handwerkdoos	9852	Notitieboekje
5170	Gehaakt kleedje	9872	Kapstokkleed

De prijzen kunnen worden afgehaald bij den heer W. Hendriks, Broekhin-Noord no. 1, Maasniel. Geen prijzen worden afgegeven dan op overlegging van het prijswinnend lot. Bij toezending van het lot per post worden de prijzen ongefrankeerd toegezonden. Prijzen vóór 1 December 1940 niet afgehaald, vervallen aan het bestuur.

ZANGKANARIES

Zangmannen *f* 1,25, Seyfertmannen *f* 1,50. De beste zangseyfertmannen *f* 2,—. Oranje, bruine en witte kanariezangmannen *f* 1,75. Zang wordt gegarandeerd. Kanariepopjes *f*0,25 kleur *f* 0,65. Zebravinken, teelbaar f 2,— per paar. Parkieten teelbaar, *f* 0,90 per paar. Prima Vogelzaden *f* 1,30 per 10 pond. Fijnkwekerij Nico Borneman, Merelstr. 31b Utrecht Tel. 13617

NU,
maar ook voor de toekomst is Coöperatie onmisbaar!

Coöperatie
moet en zal een belangrijke taak hebben bij de wederopbouw.
Houdt dus ook NU vast aan Uw coöperatieve gedachte!
Blijft ook NU trouw lid en verbruiker van:
R. K. Coöperatieve Verbruiksvereniging
HET ANKER u.a.
Kruisstr. 54 · L. Vrouweplein 1
TILBURG

DE HOOP
VERHUIZINGEN
voorheen
NIEUWE GRACHT 62 A
thans
LANGE NIEUWSTRAAT 55 bis
Telefoon 17089 - UTRECHT

PIJNLIJKE VOETEN?
Vraagt dan „DONGENIA"
Steun- of Wandelschoenen
Anatomisch niet te verbeteren
Zit prettig aan elken voet.
FABRIKANT
A. MUSTERT DONGEN

MERCURIUS CURSUSSEN
Instituut voor Schriftelijk onderwijs (I.S.O.)
STATIONSPLEIN 17bis, Utrecht.
Telefoon 13714.

MONDELINGE en SCHRIFTELIJKE *opleiding in de volgende vakken:*

BOEKHOUDEN
NEDERLANDSCH
FRANSCH
DUITSCH
ENGELSCH
} **practijk-diploma**

Algemeene Handelskennis voor MIDDENSTANDSDIPLOMA

MONDELINGE opleiding voor:

STENOGRAFIE
SPAANSCH
SCHOONSCHRIJVEN
} **practijk-diploma**

MACHINESCHRIJVEN (*f* 7,50 per volledige cursus)
OOK REPETITIE-CURSUSSEN.
VRAAGT GRATIS PROSPECTUS met vermelding: mondeling of schriftelijk.

VRAAGT VOOR HET NIEUWE TONEELSEIZOEN
DE SOLDATENDOCHTER, vrolijk spel in één bedrijf voor 1 dame en 3 heren prijs 75 cent
De HAARKUUR, klucht in één bedrijf voor 4 heren of 1 dame en 3 heren prijs 75 cent
RIDDERS ZONDER VREES OF BLAAM, vrolijk spel in één bedrijf voor 7 heren prijs 75 cent
DE PANTOFFELHELD, revueschets in 2 taferelen voor 1 dame en 2 heren prijs 75 cent
UITGAVE: TONEELFONDS „VARIA"
HEERENWEG 66 — UTRECHT — POSTREKENING 347954